

# MEDIALOGICA

## De discussie over klimaatverandering

### DOCENTENHANDLEIDING

**Leeftijd:** 13-15 jaar, 16-18 jaar

**Geschikt voor:** vmbo, havo en vwo (onderbouw en bovenbouw)

**Vakgebied en kerndoelen:** Deze les vindt aansluiting bij de vakken Maatschappijleer, Maatschappijwetenschappen, Filosofie, Kunstzinnige Oriëntatie en Nederlands. Daarnaast sluit dit materiaal aan bij het eindadvies van Platform Onderwijs2032. Zo draagt het bij aan Burgerschap en 21<sup>e</sup> eeuwse vaardigheden.

**Kernbegrippen:** mediawijsheid, klimaat, politiek, publieke opinie, belangen, meningsvorming

### Medialogica

In het programma “Medialogica” wordt de kracht van beeld en de werking van publieke opinie onderzocht. Media dienen als gids om greep te krijgen op de werkelijkheid en bepalen in belangrijke mate ons beeld van de wereld. Maar in hoeverre zijn ze een betrouwbare gids? Hoe komt de publieke opinie tot stand? En welke invloed heeft dit op het handelen van bestuurders, journalisten en burgers?

### De discussie over klimaatverandering

Medialogica onderzoekt hoe feiten het verliezen van emotie met klimaatverwarring tot gevolg. Politici, belangengroepen, journalisten, wetenschappers en scholieren nemen elkaars rol over en strooien met cijfers en statistieken. Naar wie moet het publiek luisteren? Welke belangen spelen mee? En door wie wordt de publieke opinie beïnvloed?

### Opbouw les

Deze les bestaat uit het bekijken van de verkorte Medialogica-aflevering “De discussie over klimaatverandering” (10.42 min). Na het bekijken van de aflevering gaan de leerlingen individueel aan de slag met verdiepingsvragen. Vervolgens kan er een verwerkingsopdracht naar keuze worden uitgevoerd.

### Verdieping

Deze video is onderdeel van de serie [“Medialogica in de klas”](#). Op [Schooltv.nl](#) vind je meer video's uit deze serie. Op [human.nl](#) vind je de gehele aflevering van [“Klimaat van verwarring”](#) (35 minuten).

**Individuele opdracht (15 min)** zie *leerlingwerkblad*

1. Het commentaar op klimaatbeleid in Nederland is een echo van de commentaren in de Verenigde Staten. Waarom zijn die commentaren uit de Verenigde Staten onbetrouwbaar?
2. Waardoor ontstaat er bij het publiek verwarring over de betrouwbaarheid van klimaatonderzoek?
3. Volgens milieuadviseur Van Soest zou het helpen als personen 'rolvaster' zouden zijn. Leg uit wat hij hiermee bedoelt.
- 4a. Op welke manier is het type argument van klimaatsceptici verschoven?
- b. Waarom verschuiven hun argumenten?
- 5a. Een klimaatsceptisch pamflet waarin werd beweerd dat klimaatmaatregelen Nederland tot een derdewereldland zouden maken, werd door de Telegraaf én het RTL nieuws overgenomen.  
Waarom is het bedenkelijk dat dit pamflet zulke brede media-aandacht kreeg?
- 5b. Wat voor negatief effect heeft de verwarring die wordt gezaaid op de publieke opinie?
6. Rond de eeuwwisseling waarschuwde de Telegraaf nog voor klimaatverandering met koppen als 'den Haag in zee'. Waardoor veranderden ze hun mening?
7. Tegen wie keert de Telegraaf zich sindsdien?

**Antwoorden**

1. Omdat de commentaren afkomstig zijn van belangengroepen als oliemaatschappijen (die er belang bij hebben dat klimaatverandering ontkend wordt).
2. Omdat meningen en feiten door elkaar worden gegooid en moeilijk te onderscheiden zijn.
3. Als wetenschappers alleen wetenschappelijke uitspraken zouden doen en politici alleen keuze-uitspraken doen en de feiten nemen voor wat ze zijn. (In plaats van dat politici zogenaamde wetenschappelijk onderbouwde uitspraken doen).
- 4a. Van 'het warmt niet zo op', 'het warmt wel op, maar het ligt niet aan de mens', 'het ligt wel aan de mens, maar het is allemaal niet zo erg', 'we kunnen er toch niks aan doen', naar 'het is te duur'.
- b. Omdat ze klimaatverandering inmiddels niet meer kunnen ontkennen.
- 5a. Omdat het was geschreven door mensen die geen wetenschappelijke kennis van het klimaat hebben.
- 5b. Door de twijfel die wordt gezaaid worden mensen terughoudend.
6. Ze veranderden van mening toen bleek dat het klimaatbeleid hoge kosten met zich mee zou brengen.
7. Politici die de opwarming willen stoppen.

**In tweetallen (10 min)**

Laat de leerlingen in tweetallen de volgende vraag bespreken:

Hoe sta jij in het klimaatdebat? Waar is jouw mening op gebaseerd? Welke personen en media gebruik jij als bronnen voor je mening? (Denk aan politici, websites, kranten, docenten, familieleden etc.)

### **Klassengesprek (20 min)**

Bespreek het thema in de klas. Doe dit aan de hand van gerichte vragen en laat de discussie die ontstaat gaan. Wees geen leider, maar een begeleider. Het is belangrijk om duidelijk te maken dat het niet uitmaakt wat je zegt. Er zijn geen foute antwoorden en verkeerde vragen. De leerlingen moeten zich op hun gemak voelen binnen de discussie. In het klassengesprek kan je voortborduren op de individuele vragen, het gesprek in tweetallen en de onderstaande voorbeeldvragen.

- Wat is jouw positie in het klimaatdebat? (sceptisch/activistisch/neutraal...)
- Waarop baseer je jouw mening? (televisie/politici/websites/sociale media/docenten/vrienden/anders?)
- Wat is de rol van media in de beeldvorming over klimaatverandering?
- Wat zou er gedaan kunnen worden om ervoor te zorgen dat het klimaatbeleid alleen op wetenschap en niet op meningen wordt gebaseerd?

### **Debat (30 min)**

Ga met de klas in debat over een van de volgende stellingen:

- Politici mogen niet meer hun persoonlijke mening geven, maar moeten zich baseren op de informatie die wetenschappers geven.
- Iedereen mag zijn mening geven over klimaat, ook al heb je er geen verstand van.
- De hoofdredacteur van het RTL nieuws heeft de verantwoordelijkheid om correcte informatie te verspreiden.
- Bedrijven die belang hebben bij het ontkennen van klimaatverandering (zoals oliebedrijven) zouden geen invloed mogen uitoefenen op de politiek.

### Voorbeeld van een debatsetting

*Vorbereiding:* Splits de klas in 4 groepen; groep A & B zijn voor de stelling, groep C & D zijn de tegenstanders. Per groep inventariseren de leerlingen de voor- en tegenargumenten en schrijven die op een groot vel papier.

*Debat:* groep A (voorstander) gaat in debat met groep C (tegenstander). Groep B & D kijken toe en noteren sterke voor- en tegenargumenten. Wissel dan van rol.

*Klassikaal nagesprek debat:* Wat waren sterke voor- en tegenargumenten? Opdracht voor groep B & D om deze argumenten uit te breiden, te verdiepen of te versterken.

### **Extra verdieping**

Lees het artikel '[Domineren klimaatsceptici het debat op Twitter?](#)'

Leg uit hoe de hoeveelheid retweets op twitter een vertekend beeld geeft van de werkelijke publieke opinie over klimaatbeleid.

Verder lezen over het klimaat ga naar [www.human.nl/themas/klimaat](http://www.human.nl/themas/klimaat).

Kantelpunten kunnen in korte tijd voor een grote verandering in het klimaat zorgen.

[Deze video's](#) op Schooltv over klimaatverandering worden gemaakt in samenwerking met NESSC.

### **Tot slot**

Human is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld. Heb je tips en/of aanvullingen voor ons of voor andere docenten? Stuur een mail naar [onderwijs@human.nl](mailto:onderwijs@human.nl). Bedankt!